

MAGYAR KURIR

Indult Bétsből, Pénteken Augustus' 8-dik napján, 1817-dik esztendőben.

Sz. Petersburg.

Miklós Nagy Hertzegnek Károli-
lina Pruszsiai (nem Oraniai, mint kö-
zelébbi levelünkben elvétődött) Királyi
Hertzegasszonnyal való összepárosodá-
sát ilyen Hirdetés által tette közönségessé
a' Császár: —“

„Isten' kegyelméből *Első Sándor*,
az Orosz birodalom' Császárja és egyedül
való Uralkodója, etc., etc., minden hü-
séges alattvalóinknak tudtokra adjuk: hogy
a' mindenható Isten, ki a' birodalmak'
és népek' sorsát kormányozza, 's a' ki
csak nemrégolta is oly sok kegyelmet és
áldást áraztott-ki az Orosz birodalomra,
most is reánk fordította kegyelmes tekin-
tetét. Tettzik szent akaratjának, hogy
az Orosz Császári Ház szaporodjék, 's a'
földi legerősebb Hatalmasságokkal való
vérbeli összeatyaftságosodásnak kötelei ál-
tal, erejében és ditsőségében öregbedjék.
Annak intésére és áldásával, kinek kezé-
ben vannak a' Fejedelmek' szíveik, 's a'
mi igen szeretett anyáknak *Mária* és
Feodorowna Császárnének megegygye-
zésével, mi, III-dik *Wilhelm Friedrich*
Pruszsiai Királlyal egygyütt, azt a' hatá-
rozást tettük, hogy az ő K. Felsége' leá-
nyát *Károli* Kir. Hertzegasszonnyt, a'
mi igen szeretett ötsénknek *Nicolai Paw-
lowitsch* Nagy Hertzegnek, önnön ki-
vánságával megegygyezőleg, feleségül vá-
laszszuk. Ő K. Hertzegasszonysága Isten'
áldásával Jun. 24-dikén (ó-kalendarium

szerént szollván) az igaz hitű Görög Szent-
egyház' vallását felvette, a' szent Bérma-
lásban (Confirmatzióban) *Alexandra Fe-
deorowna* nevet vett, és ma, Jun. 25 di-
kén (ó szerént) a' téli palotának Udvari
fő templomában, a' mi, 's a' papság' és
egyéb gyülekezet' jelenlétünkben, az ösz-
szeesküvést megelőző öszszemá'kásolás
véghez ment. Midőn mi ezt hüséges alatt-
valóinknak tudtokra adjuk, parantsoljuk,
hogy ő Királyi Hertzegasszonyságát en-
nekutánna *Nagy Hertzegasszonynak*
nevezzék ily titulussal: Ő *Császári Nagy*
Hertzegasszonysága. Költ a' mi lakó
városunkban *Sz. Petersburgban* Jun. 25-
dikén (Jul. 7-dikén) a' Kristus' születésé-
nek 1817-dik, 's Országlásunknak 17-dik
esztendejében. —“ „*Sándor.*“

Sz. Ilona.

Hosszas halgatás után ismét meg-
szollaltak az ezen szigetet illető Anglus
tudósítások. Ezek a' múlt Május' 29-di-
kéig szollanak: de csak annyit mondanak,
hogy Napoleon Bonapartének jó egészsége
jár. Most kedve is jobb kezdett lenni,
mint néhány hónapok előtt volt. Már a'
házból való kijáráshoz is ismét megjött
a' kedve, bár mi keskeny határok közzé
legyen is szorittatva a' hely, a' hol kísé-
rő nélkül szabadon sétálhat. Ugy látszik,
hogy minden tengeri tovább való útozás-
ról letette az eszt.

Stockholm.

A' Svétziai Örökös Princznek *Oskár-
nak* a' Státustanátsba lett beiktattatása-

kor az ő atya a' Koronaörökös is mon-
dott-él egy beszédet, mellyet ekképpen
fordíthatunk: "

„Király! A' Státustanátsuakezen gyü-
lése, melyben az én fiam először ül, hat-
hatós érzékenységet gerjeszt szívemben.
Ez egy újabb jó tétel valamint reá nézve
úgy ream nézve is, a' mellyet mi Felsé-
gednek köszönünk. Meggyőződött vagyok
afelől, hogy ő azon indító okokat által-
fogja látni, mellyekre nézve ide a' Stá-
tustanátsba hivattatott. Reméneylem, hogy
Felséged megengedi, hogy én itt ezen
indító okokat kifejtésem, és hogy ezen
Urak, a' Királyi Tanács' tagjai, örömmel
által engedik az atya' nyájasságának azt
a' foglalatosságot, mellyet közzülök is akár
melyik szintűgy telycsíthetne. —

„Kedves Fiam! A' te eddig való ne-
veltetésed csak egy mellesleg elhaladó ne-
veltetés vala. A' te eddig szerzett esme-
retségeid minden időbéli ifjakkal kö-
zösök, kiknek szüléik oda czéloztak, hogy
tanult, jó magokviseletű, és hasznos pol-
gárokat formáljanak. Ez a' neveltetés
elegendő azokra nézve, a' kik megéri-
k azal, hogy vagyonaikat magános életben
költhetik-él. De azok, kik magokat a' Stá-
tus' hivatalaira, közönséges tisztségekre
szánják-él, azokra újabb nemű munkák
által köteleztetnek elkészíteni magokat.
Tehát még csak ma kezdődik-él a' te kü-
lönös neveltetésed, annak a' rangnak ne-
veltetése, melyre hivattatva vagy. Leg-
nagyobb gondot fordítottam taníttatásod-
ban a' Historiának tanulására. Most már
által fogod látni melly nagy szükséged
volt néked erre, és hogy melly nagy hasz-
nodra lehetnek néked a' Historiái esmere-
tségek. El' mutatta-meg néked a' Feje-
delmek' eredetét, ezen titulusnak szár-
mazását, és hogy miképpen veszhetnek-
él 's tétettethetnek semmivé ugyan ezek.
Néki meg kellett tégedet affelől győzni,
hogy egy Fejedelemnek nagy virtusok és
megkülömböztetett tulajdonságok által le-

het erre a' rangra eljutni: és hogy szép
tselekedetek által a' népeket ugyan bámu-
lásra lehet indítani, de arra, hogy
szeretetjeket megnyerni lehessen, jó tse-
lekedetek kivántatnak. Mindenek a' mi-
ket a' tulajdon haszonnak szemjuzása vagy
a' hízelkedés, a' Fejedelmeknek a' magok
tselekedeteik eránt való megtsalattatások-
ra feltaláltak, hamar elenyésznek. A' hasz-
nosság 's igasság, ezek azok a' petsétek,
mellyeket az idők tiszteletben tartanak,
ezek teszik az egyetlenegy állandó ditsős-
séget. Erre, fiam, meg kellett tégedet
már tanítani a' Historiának. Metzd-be
ennek tudományait méllyen a' te szíved-
be. Fontöld-meg, hogy egy Felséges Korona,
mellyet valamely szabad nép ad, soha
nem erőssen áll egy oly fön, melly a'
kevélységtől és ön' kénytől felsuvalkodott,
és hogy annak hordozására a' Királyi kö-
telességeknek 's a' népek' jusaiknak mélly
érzése által kell el készülni. Jaj annak a'
Fejedelemnek, a' ki azt gondolja, hogy
nemzete' jusaiknak eltörlése által a' thró-
nus' fényességét és hatalmát nagyobbítja!
El ne felejtsd fiam, hogy a' legböltsebb
Fejedelem az, a' ki azokat a' sarkalatos
okokat, mellyek az országokat elrontás-
sal fenyegezik, tulajdon szemével visgál-
ja, azokat minekelötte a' rossz elkövetkez-
ne, elhárítja, 's azoknak visszatérését az
által tudja megakadályoztatni, hogy a' tör-
vényeket önnön maga is tiszteletben tart-
ja. Ezen törvényeknek jó megismerésé-
re, hogy őket mind magad követhesd
mind pedig másokkal követhesd, 's
hogy azokat még tökéletesebbé tehesd,
kell néked ennekutánna egész figyelme-
tességedet fordítanod. Az Országlási mes-
terségnek kell ennekutánna a' te tanulá-
sod tárgyának lenni, ez által kell a' te
neveltetésednek bevégezödni. —

„A' Státusokat már régtől fogva egy
familiához, 's egy Státusnak fejét, ki a'
közönséges vagyonnal kiméllyve gazdálko-
dik, egy oly takarékos atyához hasonlí-

tották, a' ki, gyermekeinek javát szüntelenül szemei előtt hordozza. Az ilyen országglásról szokták volt mondani, hogy atyai légyen, 's azokról, a' kik ebben a' kormányt tartották, hogy a' nép' atyai légyenek. Ez a' kifejezés együgyű (könnyenérthető), valamint szintén az ez által kifejeztetett tárgy is. Az emberek az ilyen Országglást, akár mi formájú volt is egyéberánt, mustrának tették - ki a' több Státusok' eleibe. A' Státusokra éppen mint a' familiákra nézve, több féle okai vannak a' virágzásnak és boldogságnak, szint-úgy, mint a' hanyotlásnak és elromlásnak. Ha valamely familia' atya mértékletes; ha a' jó rendnek és takarékoságnak barátja; ha földjeinek miveltetésében, vagy dolgozó mivhelyeinek szorgalmatoskodtatásában gondos; ha költségeit pontosan a' maga jövedelmeihez mérsékli: még ez mind nem elég önnön maga' és gyermekei' boldogságának és sorsának bátorságba való helyheztetésére. Néki nem kell nyugodni, 's nem kell hinni, hogy minden kötelességeit teljesítette volna, valameddig bölts előrevaló vigyázás által annyi vagyorra szert nem tett, hogy bizonyos lehessen affelől, hogy néhány esztendőig semmi fogyatkozástól, 's kereskedésének semmiféle megdugulásától nem félhet; valameddig a' maga böltsessége 's természeti tulajdonságainak állandósága által gyermekeibe a' jó rendnek és munkásságnak hasonló lelkét beléjek nem öltötte; 's végezetre valameddig gyermekeinek hagyandó örökségeit oly bizonyos lábra ne helyheztetette, hogy azokért őket többé senki meg ne támodhassa. —

„A' Státusok' boldogsága még öszetepültebb okoktól is függ; mivelhogy fundamentumkövei ennek valamint egyfelől azok a' közönséges öszszetsatolódások, mellyek annak külömbkülömb részait egymással, az Országglószéket a' nemzettel 's a' nemzetet az Országglószékekkel öszszekötik: úgy fundamentoma másfelől, az ö

más nemzetek' Országglószékeikkel való különös öszszetsatolódása is. Hijába iparkodna valamely Országglószék tsak takarékos és bölts kormányozása által valamint közönségesen a' nemzet', úgy különösen annak részei' javának eleget tenni. Egy ilyen Státusnak létele még bizonytalan volna, ha mind-ezek mellett annak Országglószéke szüntelenül a' maga szomszédainak lépéseiken nem tartaná a' maga figyelmeztességét, 's ha néki sem eszközei sem hajlandósága nem lennének arra, hogy ezeknek igazságtalan megtámadásaikat vissza verje. A' népek' Historiája már igen is nagyon megmútatta, hogy ezeknek az ö nagyságok is gyakran oka az ö leromlásoknak, és hogy valamely nép nem tarthat számot az állandó békességhez külömben, hanem ha a' hadakozásra mindenkor készen áll. —

„Hijába törekedne akár mi iparkodással valamely Országglószék azon is, hogy az idegen Országglószékekkel jó egygyetértésben maradhasson; hijába helyheztetné hadi készületei által magát minden ellenséges próbatételek ellen bátorságba: így is romlása felé sietne a' Státus, ha a' belső kormányozásnak rossz elintéztetése által a' közönséges boldogságnak valóságos forrásai más felé vétettetni 's kiszáradni engedtetnének. Jaj azoknak a' népeknek, a' mellyeknek Fejedelmeik tsak Katonának lenni kívánnak; jaj azoknak is, kiknek feje tsak Kormányozó lenne. A' tudatlan és barbarus népeket sokáig tsalták tsupa hadi ditsőség által; ezen népek a' magok énekeikben és inepeikben tsak a' Hérosokat magasztalták, a' kik őket tsatákra vezérlették. Hanem azok a' nemzetek, kiket az okosság' szövétneke a' természet által eleikbe szúratott cél felé vezérel, a' hosszas tapasztalás 's az igen is sokáig tartott szerentsétlenségek által már megtanították arra, hogy a' katonai mesterségnek a' kormányozás' tudományával való megegyező

munkálkodása az a' mesterség, melly által a' népek boldogittatnak. Az az Országglószék, melly ezt a' mesterséget magáévé tette és gyakorolja, megérdemli, hogy olly háládatossággal adózzanak neki, a' mellyet nyájassággal elfogadhatnak a' megvilágosodásnak ezen századjában a' virtus és az észlang. — (*Végezete a' jövő kedden következik.*)



Két *Gothlandi* emberekre, a' kik valami vendégségben az *Ötödik Gustavus* egészségiért ittak, oly ítéletet mondott a' Fő Törvényszék, hogy betsületjektől és életjektől fosztattassanak-meg. De a' mint hallik a' Koronaörökös a' Király előtt felvette az ügyeket; kegyelmet akar nékiek nyerni. — Arra a' *Lindbom* nevű Traktérta is kimondotta már az ítéletet a' *Stockholmi* Törvényszék, a' ki még a' múlt Mártzius' 13-dikán valami vendégeit beárulta volt, hogy nálla a' Koronaörökösnek megéttetéséről beszélgettek volna, 's osztán nem tudta árulását megbizonyítani. E', botsánatkérésre 's 28 napi, kenyeren és vizen való fogságra ítéltetett, melly a' Svétziai törvények' tartása szerint, halál helyett való büntetés.

B e r l i n.

Az innét Julius' 29-dikén indult levelek szomoruan jelentik, hogy az itt 1801-ben újra építettett nemzeti theatrom, az ugyan azon épületben volt szép muzsikai karos szálával, 's minden hozzátartozó tzifraságaival, ruháival, 's egyéb készületeivel egyetemben a' lángok' prédájává lett.

L o n d o n.

Ezen esztendőnek elején sokáig emlegették a' *Londoni* újságok, hogy melly nagyon keresi az odavaló politzia az ifjú *Watson*, melly nagy jutalmat tett a' fejire, 's több effélék, míg végezetre egyszer tsak azt vették eszékbe, hogy a' fiú Amérikába ment. Most már azt adják elő hosszasan, hogy mi módon mehetett el, mellyen valósággal bámolni is lehet,

annyival is inkább, hogy legalább is találtak a' legszegényebb sorsú emberek között 80-nan, a' kik tudták, hol bujkál, még is a' nagy jutalom-igéret mellett is el nem árulta senki. Most egyik majd másik esmerössinél tartózkodott. Végezetre által látták 's neki is megmondották a' barátjai, hogy lehetetlen leszen megmenekedhetése, ha tsak valami módon passusra szert nem teszen. Ezt is megpróbálta, 's elérte célját. Hogy vastagnak lássék, a' ruháját kitöltötte, vagy megdugta. Egy nagy hasú *Quackernek* öltözött. Az ábrázatját, hogy annál jobban elváltozzék, rágó szerek által felejtette, 's így ment passusért a' politziához, 's legkissebb tartózkodás nélkül beszédbe eredett ott a' tisztekkal, még tulajdon tsudálatos formájáról is. *Audaces fortuna juvat.* Egy szóval szerentsésen felült *Londonban* a' Tamesis vizén a' *Venus* nevű hajóra, 's elevezett Amérikába. — A' *Platt* megsebessítettetéséről pedig azt erőssíti, hogy nem feltett célzással lőtt reá, hanem akaratja ellen vagy történetből sült-el a' pisztoly, a' melly megsebesítette.

A' *Doveri* kikötőhe.yben az a' szerentsétlenség történt, hogy egy Anglus és egy Frantzia hajó két oldalról egyszersmind akarván oda bevezni, annak tor-kában egy tsajkát, melly az ő bevezetésekre állott volt ki oda, özsze nyomtak 's két azon lévő embereket kinosan megölték.

Az *Azori* szigetekről levelek érkeztek *Londonba*, mellyek szerint ott az Amériikai insurgensek' prédáló hajói, négy gazdagon rakott, Spanyol és Portugallus kereskedő hajókat elfogtak. Az *Amazon* nevű Portugallus fregát kivezett a' *Lisbonai* kikötőhelyből ezen insurgenseknek elkergetésekre.

A' *Freemans Journal* nevű Irlandus újság keservesen panaszkodik, azért, hogy a' *Romában* lévő békételen-

kedő Irlandiai Catholicus *Delegatusok* egy darab időtől fogva nagy hidegséggel fogadtatnak ott. Pater *Hayes*, a' ki eddig mint az ő legfőbb Agensek és Közbenjárójok úgy lakott *Romában*, most egy Klastromban fekszik betegen, 's így is három politziai szolgák vigyáznak körülte. Még az Orvosával is csak Olasznyelven szabad néki beszélni, mással pedig semmi nyelven se' senkivel. Az Egyházi dolgoknak folytatása elvétetett a' Propagandától, 's a' Cardinális *Consalvi* felvigyázása alatt egy Biztosság alá adattatott, melly a' Státusnak néhány embereiből áll. Az efféle híreknek Irlandiába lett megérkezése fontos tanátskozásokra adott okot Dublinban a' Catholicus Biztosságnak, melyben az erősebb rész álhatatosan megmaradott azon határozása mellett, hogy a' Püspököknek választatásokban a' Koronának telyességgel semmi *Vétót* ne engedjen.

Madrid, Julius' 17-dikén.

A' Király ezen napokban a' maga Státustanátsában előlülvén, annak a' Hadi Törvényezékek ítélet-tételét terjesztette maga eleibe, a' melly Barcellonában Generalis *Lacyra* 's czimborás társaira ítéletet mondott. Még nints kihirdetve, hogy mit végzett felölle a' Király, de közönséges a' vélekedés, hogy az ő megölettetését várbéli fogságra fogja áltatváltoztatni.

A' Parisi *Gazette de France* ellenben azt erőstiti, hogy *Lacyt* már *Mojorca* szigetén agyon is lötték volna.

L i s b o n a.

Brasiliából a' Pernambucai szerentsés történetekről még semmi további történetekről való újab tudósítások nem érkeztek *Lisbonába*. Csak az előbbeni történetek' bővebb leírása érkezett-meg. Ezekből elég leszen csak röviden megjegyeznünk a' következőket: — A' támadók' feje *Martinez*, a' Londoni ügynevezett, Portugállus Klúb' fundalója,

Május' 19-dikén Pernambukótól 7 óra távolságra a' *Bahiai* Királyi sereggel szembe szállván, a' verekedés estvig tartott, 's végezetre a' támadók, vakmerő ellentállásután hátat-adni kénytelenítették, 's 20-dikban a' tsatát ismét megújítván ekkor ismét megverettettek. Az alatt történt, hogy a' hátok megett lévő városiak a' kikötőhelyet bezárva tartó Királyi hős sereggel egyetértvén, a' vórost ennek feladták, a' melly környülállás *Martineznek* tudtára adattatván, ő is ekkor Capitulatzióra ajánlotta magát, de arra a' Király' részén lévők nem állottak réa, melyre nézve ő, néhány tisztekel 's valami 3 vagy 4 száz katonákkal az erdőkre szálladni kénytelenítették, a' hol üldöztetik. A' győzedelmesek egy proklamatiót adván-ki, jutalmat ígértek annak, a' ki az ő fejét készhez szolgáltatja. A' hajós sereghez tartozó legénység, minekután a' városiakkal az egygyezés titkon megsejt volna, a' városba, kevés ellentállás után berontván, ott legelőbb is a' Kormányozó házára ütött, azt elfoglalta, a' hol a' verekedésközben *Martineznek* egy rokona, 's a' támadóknak még vagy két fejeik, kik között egy klastromból elszökött Barát is találtatott, megölettetek. A' *Martinez'* országglásával együtt, a' melly 74 napokk tartott, az ő pártosai is oda lettek. A' történetnek ily hamar és szerentsésen való megváltozását a' *Bahiai* Kormányozó Gróf *Arcos'* iparkodásának köszönik.

Az a' hajó, a' melly erről a' szerentsés változásról hírt hozott *Lisbonába*, a' Királynak tulajdon kezével iratott levelet is hozott oda, mint mondják ketőt, mellyek közzül egygyik Anglus Generális *Beresfordhoz*, a' Portugalliai armáda' fő vezérehez, másik az Országglószék' tagjaihoz szoll. Hivatalszerént nints kihirdetve, hogy mi van ezen levelekben, de közönségesen elterjedett az a' hír *Lisbonában*, hogy a' Király nem sokára vissz-

szá fogna térni a' maga Európai Státus-
aiba.

Északi Amerika.

Az Egygyesült Státusokban kijövő újságlevelek azt erössítik, hogy az ő Státussoknak tengeri hadi ereje már 12 lineahajókból áll: 's még több ily nagyságú hajóik is vannak az építő mívhelyeken munkában.

Úgy látszik, hogy azoknak a' határoknak elintéztetése, mellyeknek az Északi Amerikában lévő Anglus és az Egygyesült Státusoknak birtokaik között, a' Genti békessegekötés szerént végre kellene hajtani, sok nehezségekre talált, melyre nézve, mint a' kötés' feltételei kívánnyák, gyaníthatóképpen valamelyik barótságos Hatalmasságnak kell a' dolgot, mint közbirónak megítélni. Ha az Anglusok' kívánsága telyesítettne, az Egygyesült Státusoknak *Main* nevű, legészakra fekvőbb tartománya, két milliónyi földet fogna veszteni.

Ezen tengereken is sok kárt tesznek az insurgens prédáló hajók a' Spanyol kereskedésnek. Egygyike ezeknek Jun. 2-dikán oly Spanyol hajót fogott-el, a' melly 470 Afrikai rabszolgákkal volt terhelve.

A' Virginiai Státos meg akarta nyerni, hogy a' *Washington*' holt testét, melly az ő familiája jóságában *Mont-Vernon*ban nyúgszik, a' tartomány' fő városába *Richmond*ba vitethesse, 's ott néki, a' Virginiai nép' költségén, mint Virginiai hazafinak, emlékezetoszlopot álltasson-fel. De nem nyerkette-meg kívánságát, mivelhogy ki nyilatkoztatta a' megholtnak egy rokona *Oberster Bushrod Washington*, hogy a' holt; testamentumban hagyta legyen, hogy tetemeit a' *Washington* familia' temetőjébe tegyék-le az örök nyúgodalomra.

T u d ó s í t á s.

Alább irtak, a' kedves *Nemzet*

Kalendariomnak, és más könyveiknek keletéből megismerik a' kegyes hazai hajlandóságot, és bátorkodnak egy új magyar *Kalendariomot* ajánlani, melly 1818. esztendőre 8-ad rétbén *Pesti Szarándok* név alatt a' *Nemes Közönség* eleibe adatik. Mivel ez a' *Kalendariom* minden esztendőben ki fog jönni, azért azon leszünk, hogy abban az esztendő, és más időbéli jegyzéseken kívül meg legyen, a' *Felsőes Uralkodó Ház Genealogiája*: mulatságos történetek, és gondolatok, és más egyéb hasznos dolgok, a' mint most az elsőben meg lesz az új *Postarend*, és fizetés minden hazánkban lévő *Statiókra*, ezeknek távolságokkal, és egy rövid magyarázattal együtt. A' mi kedves lehet, főképpen azoknál, kiknek azt más módon megszerezni, könnyű módjok nintsen. Másodsor: mivel a' vásárok más *Kalendariomokban* hibásak szoktak lenni, azért azokat a' *Budán* kijött *Udvari* és *Status Kalendariomból* vettük ki; ha mindazonáltal azokban valami hibák tsúsztak volna be, kérjük a' *Törvényes*, és *Helységbéli Elöljárókat*, hogy azokat, nekünk *Szabad Postán* küldendő levelekben tudtunkra adni ne sajnállják, minden a' *Közönség*' javára tzelező jobbitást készek lévén örömmel meg tenni.

Tisztelettel jelentjük tovább, hogy más esmeretes könyveinken kívül a' jövő *János fővételi vásárra* megjelen egy munkátska e' név alatt: *A' Szivnek Gerjedelmei*, három történetekben, *Lafontaine*ből, — és hogy abból a' kedves munkából, mellyet olly örömmel olvasnak: a' *Délusi Philokles*, még nyomtatványaink vannak. Mind a' könyveket, mind a' *Kalendariomot* lehet találni *Hazánkban* lévő minden *Könyvárosnál*, és *Könyvkötőnél*.

Pesten Jul. 19-dik napján 1817-ben.

Füsküti Landerer
örökösei.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

Sáros Vármegyéből Julius' 18-dikán: — Valamint csaknem egész Európában, és Hazánknak több Vármegyéiben: úgy nálunk is szinte a' leg felsőbb gradusra hágott az inség. Oly szűk körülöttünk mind a' pénz, mind a' gabona, hogy az ide való község száját sem tudja felnyitni annélkül, hogy a' szükségéről ne sohajtozna, es ha a' szomszéd *Gallicziából* szörnyü nagy árron nem kapnánk éle- tet, bizonyosan nagyobb része a' lakosok- nak éhel halna meg. Illy terheskörnyül- állásokban *Tek. Sáros Vármegye* úgy igyekezett a' nagy szükségét enyhíteni, hogy a' tehetősebbek között alamizsnát szedetett a' szegények számára. Még ez nem volt elég, hanem ezenkívül is Me- gyénknak kebelébe bíró igen sok Magnása- ink, 's Nemes Uraink különösen siettek jobbágyaikat a' szörnyü veszedelemnek torkából ki ragadni. Méltán első helyet foglal magának ezek között Mélt. Szirma Bessenyoí, és Cserneki Gróf *Szirma Tamás* úr ö Nagysága, a' Tisza Mellyéki Districtualis Tábla Praesese, kinek elnyo- morodott jobbágyain való szánakozása eléggé ki tetszik azon levélből, mellyet Hajzslinai Tisztartójához *Massiczay Dá- niel* úrhoz Jun. 20-dikán útasított, melly is így van: „Hogy ha némelly éhelhalás- „sal küszködő szegényeket ki lehet egy „darab kenyérrel a' halál torkából sza- „badítani, ezeken szabadon segittsen, és „valamit csak ezeknek számára ki adánd, „azt az ő nevében adja ki.“ Ezen le- vélnek, 's több hasonló értelmü csak szó- val való parantsolatoknak következésében az említett Tisztartó úr szorgalmatosan segíti mind pénzel, mind gabonával, és kenyérrel a' szegényeket, kik ezért lan- kadt kezeiket az Ég felé emelve buzgó szívvel kérnek áldást Nagy Lelkü Jóltévö- jökre, a' Mélt. Grófra, és hasonló ke-

gyességü Életepárjára. Nem lehet itt el- mellözni a' tiszteftt M.ságnak azt a' bölts intézetét is, hogy ez előtt két esztendő- kel Uradalmában állandó Életes-Tárházat állított fel a' végre, hogyha mostoha esz- tendők járnak, lenne a' szegénységnek ho- va folyamodni. Jóllehet ez az Intézet a' Mélt. Uraság' költségén fundáltatott is: mindazonáltal nem szünik meg időről idő- re pénzbeli áldozatokat tenni Ö N.sága an- nak öregbitésére, és azt sem nem maga' sem pedig nem Örökösei', hanem a' sze- gények' tulajdonának nevezi, tsupán tsak az a' felett való felvigyázást tartván fenn önnön maga, 's örökösei' számára. Egyéb- eránt mind az őszi, mind a' tavaszi veté- sek éllesztik a' szegényeknek el bádgyatt szíveiket, tsak némelly helyeken a' jég- esőtől okozott károk miatt siralomnak ne kellene az örömmérezések közzé elegyedni. Ugyan is egynéhány Helységeknek veté- seiket vagy egészen haszonvehetetlenné tette, vagy szörnyen megkárosította a' jég, és a' forró szél. Nevezetesen az *As- guthi, Kimlói, Nátfeői, Csehfalvi, Pósfalvi, Adamfeldi, Herékréti* 's más egyéb határokra nem vetheti szeméit úgy az ember, hogy szívét mélységes szomo- ruság ne foglalná el.

Szathmár - Némétiből Julius' 18- dikáról ilyen tudósítást olvasunk egy ol- lyan vidéknek állapotjáról, melly Hazánk- nak éppen azon részében esik, a' melly- nek termésétől sokat szoktunk felfüggesz- leni: „Itt az emberek nagy oltsóságot re- ménylenek. *Margita* és *Nagy Károly* között a' merre útaztam (így ír a' Tudó- sító), olly sűrű, kalászos, és gazdag a' Búza, hogy éltemben ilyen termést soha sem láttam. Ennek már tsak most is sze- rentsés következése vagyon. *Nagy Ká- rolyban* egy olyan kenyeret meg lehe- tett most 1 fl. 45 x.ron venni. a' millyen

ezelőtt két héttel 4 forinton adtak. — Itt Szathmárban a' múltt Szerdán a' héti vásárban 32 forinton meg lehetett venni az olyan tiszta Buzának köblét, melly elébb 88 forinton kelt. A' kétszeresnek köble 60 forintról 24 forintra, a' Rozs 50 ft.rol 16 ft.ra szállott le. Ezen oltsóság mellett is olly nagy volt a' bőség, hogy a' piatzra hozott gabonának fele sem kelt el. — De bár illy kellemetesen bíztasson is bennünket a' jövő: mindazáltal még sok éhes, el-bádgyatt, és kolduló Oláhokat, kiváltképpen gyermeket lehet látni. Ezeknek az éhségből származott el erőtelenedések miatt hasok és lábaik meg vagnak dagadva; lábaik hólyagokkal tele vagnak. Ha szinte eledelt kapnak is, már ezeknek az életekhez kevés reménység lehet. Az Isten orvosolja meg szegényeket! — A' Szamos vize most középszerű nagyságú; hanem ez előtt ki áradván mind beöntötte iszappal a' réteket, úgy hogy ismét marhadógtól kell tartanunk. — Itt a' kaszásnak 30 garast adnak napszámában, és ezenkívül napjában háromszor enni is. — A' forró nyavalya nagyon elhatalmazott ezen a' tájon, 's a' legjobb korban lévő embereket ragadja el. A' sok nyomorgásnak szomorú következései még ezután jönnek világosságra.

A Pesti Nemzeti Gardában ezeket olvassuk Erdélyből: —
Fels. Urunk' édes Atyai gondoskodása.

Somkútpatakáról, Jún. 21. 1817- — Kir. Biztos Mgos. Katona Sigmund Úr ÖNga. 20 konyhán főzet Szegény-levest a' még életben maradt árva gyermekeknek és betegeknek, Kövár-vidéken. Erdélyben itt vala és itt vau legnagyobb inség, éhség. Már

most telyesek vagyunk reménységgel, minekutánna a' földnépének harmad' vagy negyed-része nállunk ekkorig moghólt, nem mind az éhség miatt, hanem a' Hagymász betegségben.

Besztertzei szilvánk az idén kevés terem. Alma, szőlő jót mutatnak. A' marhának szinte tsak tizede maradt-meg. Egy bányai véka kukoritza, most 18 forint.

B é t s.

Henrika Cs. Fő Hertzegaszszony 's a' kiseded Princz oly jól vannak, mint tsak ily környülállások között kivánni lehet.

A' múlt hónap' 29-dikén ismét próbát tett az itt lévő Mezei Gazdasági Társaság a' *Smith arató* műferszámáéa. Ezen próbát *Albert* ö Kir. Hertzegsége is méltoztatott megtisztelni jelenlétével. Most zabföldön tettek próbát, de a' melly nem felelt oly jól meg a' vávakozásnak, mint az előbbeni a' rozsföldön. A' zabszalak lágyak és a' száraz idő miatt ritkák is lévén, többire elhajlottak a' késnek éle előtt és fennállva maradtak a' gyökereiken. A' nézők között egy Anglus is lévén jelen azt beszéllette, hogy ezen alkotmányt *Skotziában* búzánkívül semmi egyéb gabonának oratására nem fordítják: hanem minthogy ezen Bétsi Mezei Gazdasági Társasagnak célzása az, hogy ezzel minden féle gabonanemeknek aratását megpróbálja, 's a' resultátamot a' közönség' szeméi eleibe terjeszsze, tehát nem soká az árpa 's búzaaratással is próbát fog tétetni, 's annak resultátamát mindenkor ki fogja hirdettetni, 's hogy az egésztől tökéletes iteletet lehessen tenni, minden környülállásokat, a' mi a' dolognak értelmesítésére valamit tehet, elő fog adatni.

Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó czédulában: —
 Aug. 5-ik napján 328 $\frac{1}{4}$ — 6-dikán 328 — 7-dikén 326 $\frac{3}{4}$ — forintot.